

WOJEWODA OPOLSKI

Opole, dnia 20 października 2021 r.

PS.I.431.53.2021. DG

**Pani
Irena Ochmann
Kierownik Miejsko-Gminnego
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Kolonowskiem
ul. Ks. Czerwionki 39
47-110 Kolonowskie**

Wystąpienie pokontrolne

I. Nazwa i adres jednostki kontrolowanej

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolonowskiem
ul. Ks. Czerwionki 39
47-110 Kolonowskie

II. Imię, nazwisko i stanowisko służbowe inspektorów

- **Daria Grabowska** – inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu – kierująca zespołem,
- **Anna Namysło** – starszy inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu.

III. Termin kontroli

22 i 24 września 2021 r.

IV. Zakres kontroli

Realizacja zadań gminy wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej¹ oraz zgodność zatrudnienia pracowników z wymaganymi kwalifikacjami.

---

¹ (Dz.U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.); nazywana w dalszej części wystąpienia pokontrolnego: „ustawą”.

V. Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta

W wyniku kontroli **pozytywnie z nieprawidłowościami** ocenia się działalność Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kolonowskim w kontrolowanym zakresie.

W toku kontroli badano następujące zagadnienia:

- dokumenty stanowiące podstawę funkcjonowania jednostki w zakresie realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
  - prawidłowość upoważnienia kierownika oraz jednostki kontrolowanej do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji z zakresu wspierania rodziny;
  - zgodność zatrudnienia asystenta rodziny z wymogami kwalifikacyjnymi określonymi w art. 12 i 13 ustawy;
  - tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystenta rodziny;
  - prawidłowość opracowania i realizacji 3 - letnich gminnych programów wspierania rodziny;
  - terminowość składania radzie gminy rocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny;
  - tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
    - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
    - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
    - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- finansowanie:
- a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
  - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;

- prawidłowość sporządzanych sprawozdań i terminowość przekazywania sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 ustawy;
- prawidłowość prowadzenia monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy;
- wspieranie rodziny zgodnie z zasadami określonymi w dziale II rozdziale 1 i 2 ustawy.

VI. Ustalenia kontroli

Zgodnie z treścią art. 10 ustawy Gmina Kolonowskie organizuje pracę z rodziną. Podmiotem wyznaczonym do realizacji zadań Gminy wynikających z ww. ustawy jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolonowskim o czym stanowi statut Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kolonowskim wprowadzony Uchwałą Nr XXIX/226/09 Rady Miejskiej w Kolonowskim z dnia 25 czerwca 2009 r. w sprawie nadania Statutu Miejsko-Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Kolonowskim (załącznik nr 1) zmieniony Uchwałą Nr XVI/118/16 Rady Miejskiej Kolonowskiego z dnia 30 maja 2016 r.

Z treści statutu wynika, że Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolonowskim realizuje zadania w zakresie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a w zakresie działań Ośrodka jest m. in.: "Praca socjalna rozumiana jako działalność zawodowa mająca na celu udzielanie pomocy osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowaniu w społeczeństwie oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi".

Szczegółowe zasady pracy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kolonowskim określa Regulamin Organizacyjny Ośrodka wprowadzony Zarządzeniem Nr 2/2021 Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kolonowskim z dnia 30 lipca 2020 r. w sprawie Regulaminu

Organizacyjnego Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kolonowskim (załącznik nr 2).

Zarządzeniem Nr Or.0050.18.2012 Burmistrza Kolonowskiego z dnia 28 lutego 2012 r. w sprawie upoważnień do podejmowania czynności określonych w art. 178 ustawy, Burmistrz Kolonowskiego upoważnił Panią Irenę Ochmann- Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kolonowskim do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji stosownie do art. 178 ustawy.

1. Składanie radzie gminy rocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz opracowanie i realizacja 3-letnich programów wspierania rodziny

Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy Kierownik Ośrodka składa Radzie Miasta w terminie do dnia 31 marca każdego roku, roczne sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań. Dokumentacja poddana kontroli wskazuje na złożenie przez kierownika Ośrodka sprawozdania za rok 2019 w dniu 31.03.2020 r. oraz za rok 2020 w dniu 31.03.2021 r.

Stosownie do art. 179 ust. 2 ustawy Rada Miejska w Kolonowskim podjęła Uchwałę Nr V/40/19 z dnia 25 marca 2019 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 (załącznik nr 3).

Program zawiera diagnozę środowiska, dane statystyczne dotyczące ludności zamieszkującej gminę Kolonowskie, analizę SWOT, diagnozę potrzeb gminy dokonaną w oparciu o dane z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, zadania do realizacji na czas trwania programu oraz wskaźnik realizacji zadania.

Program zakłada cel główny jakim jest: „Stworzenie spójnego systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych” oraz cele szczegółowe jak:

- 1) promowanie wartości rodziny, wspieranie form organizacji czasu wolnego oraz działania edukacyjne służące wzmocnieniu więzi rodzinnych;
- 2) wsparcie socjalno-bytowe rodzin;
- 3) zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży;
- 4) rozwijanie systemu wsparcia dla rodziny;

5) wsparcie kadr zajmujących się pomocą na rzecz rodziny.

2. Zgodność zatrudnienia asystentów rodziny z kwalifikacjami określonymi w art. 12 i 13 ustawy oraz tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny

W kontrolowanym okresie Ośrodek zatrudniał 2 asystentów rodziny, którzy posiadali uprawnienia do wykonywania zawodu asystenta rodziny zgodnie z art. 12 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy, tj. legitymowali się dyplomem wyższych studiów na kierunku pedagogika.

Asystenci rodziny byli zatrudnieni w systemie zadaniowego czasu pracy, co jest zgodne z art. 17 ust. 2 ustawy.

Stosownie do art. 17 ust. 4 ustawy asystenci rodziny nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W aktach osobowych asystentów znajdowały się, zgodnie z art. 12 ust. 1 pkt 2, 3 i 4 ustawy: oświadczenia potwierdzające, że nie są i nie byli pozbawieni władzy rodzicielskiej, ani nie była im ona zawieszona ani ograniczona, nie dotyczy ich obowiązek alimentacyjny, nie byli skazani prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Stosownie do art. 176 pkt 2 ustawy Gmina stwarza możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny. Asystenci w ramach systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji, uczestniczyli w szkoleniach:

- „Dokumentacja asystenta rodziny”;
- „Wsparcie rodziny wychowującej dzieci- rola asystenta rodziny”- szkolenie on-line;
- „FAScynujący świat dzieci”.

Stosownie do art. 16 ust. 2 ustawy asystenci rodziny mają możliwość korzystania z poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego. Asystenci mają możliwość wymiany doświadczeń w ramach spotkań i rozmów z pracownikami i kierownikiem Ośrodka oraz osobami z którymi mają kontakt w jednostkach, z którymi współpracują, tj. np. poradnie, szkoły, ośrodki zdrowia, policja, sąd.

3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności

w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa; organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działań rodzin wspierających; prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci

Zgodnie z art. 176 pkt. 3 ustawy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zapewnia się pomoc asystenta rodziny oraz dostęp do specjalistycznego poradnictwa.

W gminie Kolonowskie monitoruje się środowiska zagrożone uzależnieniami i wykluczeniem społecznym, motywuje do podjęcia terapii oraz zapewnia pomoc materialną oraz rzeczową rodzinom potrzebującym.

Na terenie gminy funkcjonuje Punkt Konsultacyjny w którym mieszkańcy gminy mogą skorzystać z nieodpłatnego poradnictwa psychologicznego. Zakres tematyczny konsultacji obejmuje: uzależnienia od nikotyny, alkoholu, narkotyków i Internetu, współuzależnienia, rozwiązywanie problemów osobistych, sposoby radzenia sobie z negatywnymi emocjami i właściwe rozwiązywanie problemów, zdrowie psychiczne, trudności wychowawcze, kryzys- przemoc w rodzinie, strata bliskiej osoby, terapia rodzinna i terapia par. Rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi są kierowane są również do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Strzelcach Opolskich.

Wsparcie specjalistyczne gmina zapewnia również poprzez pomoc prawną świadczoną przez prawnika zatrudnionego w Urzędzie Miasta i Gminy Kolonowskie oraz punkt nieodpłatnej pomocy prawnej prowadzonej w powiecie strzeleckim.

Wsparcia rodzinom oraz osobom zamieszkującym na terenie gminy Kolonowskie udziela również Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, służba zdrowia, Biblioteka i Centrum Kultury (zał. 4).

Z dokumentacji poddanej kontroli wynika, że asystent rodziny współpracuje m.in. z pedagogami, psychologami, wychowawcami szkół i przedszkoli, kuratorami, Policją, w celu rozpoznawania i rozwiązywania problemów rodzinnych dzieci.

Na terenie Gminy nie funkcjonują rodziny wspierające w rozumieniu art. 29 ustawy. Gmina nie stwarza warunków do działania rodzin wspierających co jest niezgodne z art. 176 pkt 3 lit b ustawy.

W Gminie nie funkcjonuje placówka wsparcia dziennego. Kierownik Ośrodka oświadczył, że dzieci z terenu gminy korzystają z zajęć opiekuńczych i wychowawczych prowadzonych w świetlicach szkolnych oraz świetlic prowadzonych w strukturach Biblioteki i Gminnego Ośrodka Kultury (załącznik nr 4).

W ramach działalności Biblioteki i Centrum Kultury organizowane są różnego rodzaju wydarzenia, festyny, pikniki rodzinne, warsztaty, imprezy integracyjne dla dzieci i dorosłych. W świetlicach wiejskich odbywały się zajęcia plastyczno-artystyczne oraz pomoc w odrabianiu lekcji. W ramach działalności świetlic wiejskich funkcjonowała sekcja plastyczno-techniczna, hiphopowa, zespół taneczny, studio piosenki, chórek dziecięcy, szkołka piłki ręcznej, sekcja teatralna.

W gminie realizowano programy profilaktyczne i edukacyjne dla dzieci i młodzieży takie jak np.: „Dbam o własne ciało, zdrowie”, „Turniej uśmiechniętych buziek”, „Karuzela emocji”, „Świat bez nałogów okiem przedszkolaka”.

4. Finansowanie: podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny; kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające

Zgodnie z art. 176 ust. 4 ustawy Gmina Kolonowskie finansuje podnoszenie kwalifikacji przez asystentów rodziny. Przedstawiono faktury na łączną kwotę w wysokości 620,00 zł. potwierdzającą wydatkowanie środków na szkolenie asystentów, organizowane przez Instytut Szkoleń IMPULS.

W Gminie nie funkcjonują rodziny wspierające, w związku z czym nie zachodzi konieczność pokrywania kosztów o których mowa w art. 29 ust. 2 ustawy.

5. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym

Z kontrolowanej dokumentacji wynika, że Gmina stosownie do art. 176 pkt 5 ustawy ponosi częściową odpłatność za dzieci przebywające w pieczy zastępczej,

w wysokości 10%, 30% lub 50% wydatków w zależności od okresu pobytu dziecka w pieczy zastępczej, tj. zgodnie z zasadami finansowania określonymi w art. 191 ust. 9 ustawy. Łączny koszt realizacji zadania wyniósł w 2020 r. - 25.714,48 zł , natomiast w okresie od 01.01.2021 r. do 31.08.2021 r. – 25.528,10 zł.

6. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187a ust. 1 ustawy

Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez Gminę z zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za I i II półrocze 2020 r. oraz za I półrocze 2021 r. zostało sporządzone przez Gminę Kolonowskie w Centralnej Aplikacji Statystycznej i przekazane Wojewodzie Opolskiemu w terminach określonych w § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 czerwca 2019 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019 r. poz.1195).

7. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zamieszkałego na terenie gminy

W celu weryfikacji działań podejmowanych przez pracowników Ośrodka, o których mowa w art. 176 ust. 7 ustawy, kontroli poddano dokumentację 5 rodzin z dziećmi nieobjętych wsparciem asystenta, współpracujących z pracownikiem socjalnym, zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Z analizy dokumentacji rodzin wynika, że rodziny te były objęte monitoringiem w związku z trudną sytuacją socjalno-bytową. Z analizy wywiadów przeprowadzonych w tych rodzinach wynika, że występowały w nich takie problemy jak: nadużywanie alkoholu przez członka rodziny, trudne warunki mieszkaniowe, zaniedbywanie obowiązków szkolnych, trudna sytuacja ekonomiczna, bezrobocie, problemy opiekuńczo-wychowawcze, ubóstwo.

Wizyty pracownika socjalnego u rodzin odbywały się w zależności od potrzeb i sytuacji rodziny.

W 1 przypadku rodzina regularnie korzystała ze świadczeń w formie zasiłków celowych i okresowych oraz dożywiania. Wywiady środowiskowe były przeprowadzone u rodziny średnio 6 razy w ciągu roku.

W kontrolowanych aktach znajdowały się zapisy służbowe opisujące działania pracownika socjalnego względem rodzin. Pracownik socjalny m.in.:

- 1) wskazywał rodzinie możliwość skorzystania ze świadczeń pomocy społecznej;
- 2) pomagał w wypełnianiu dokumentów urzędowych;
- 3) monitorował poszukiwanie zatrudnienia oraz motywował do aktywnego poszukiwania pracy;
- 4) monitorował podejmowanie działań przez rodzinę w celu poprawy warunków mieszkaniowych;
- 5) wspierał rodzinę w radzeniu sobie z problemem choroby;
- 6) proponował rodzinie skorzystanie z poradnictwa psychologa, terapeuty;
- 7) proponował rodzinie wsparcie asystenta rodziny;
- 8) dostarczał pomoc rzeczową rodzinom potrzebującym.

8. Wykonywanie zadań wynikających z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny oraz rządowego programu, o którym mowa w art. 187a ust. 1 ustawy

Gmina Kolonowskie w 2020 r. nie korzystała z ogłoszonego przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej „Programu asystent rodziny na 2020 r.”.

9. Wspieranie rodziny zgodnie z zasadami określonymi w dziale II rozdziale 1 i 2 ustawy

Na terenie Gminy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych zapewnia się wsparcie ze strony asystenta rodziny i pracowników socjalnych, którzy dokonują analizy sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie oraz pomagają w rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny.

Wsparcie asystenta w okresie objętym kontrolą w 1 przypadku wynikało z art. 109 § 2 pkt 1 KRO stanowiącym o możliwości zobowiązania rodziny poprzez postanowienie sądu do współpracy z asystentem rodziny.

Z dokumentacji poddanej kontroli wynika, że w okresie podlegającym kontroli liczba rodzin objętych wsparciem asystenta była zgodna z art. 15 ust. 4 ustawy.

Kontroli poddano dokumentację 9 spośród 16 rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w okresie poddanym kontroli, w tym 3 rodzin, z którymi zakończono współpracę.

Okres współpracy asystenta z rodziną wynosił od 3 lat do 0,5 roku.

Ustalono, że przed podjęciem współpracy z asystentem rodziny, pracownik socjalny przeprowadzał z rodziną wywiad środowiskowy, co jest zgodne z art. 11 ust. 1 ustawy. W przypadku powzięcia informacji o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych pracownik socjalny każdorazowo formułował wnioski do Kierownika Ośrodka o przydzielenie rodzinie asystenta oraz uzasadniał potrzebę jego przyznania rodzinie. Kierownik przydzielał asystenta rodzinie wskazanej przez pracownika socjalnego, co jest zgodne z art. 11 ust. 4 pkt 1 ustawy.

Stwierdzono, że rodziny, którym przydzielono asystenta borykały się z takimi problemami jak: uzależnienie od Internetu, bezrobocie, wielodzietność, samotne macierzyństwo, ubóstwo, nadużywanie alkoholu, przemoc w rodzinie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Ustalono, że w badanym okresie nie zaistniała konieczność przydzielenia asystenta rodziny na podstawie art. 11 ust. 1a ustawy, tj. małoletniemu rodzicowi opuszczającemu młodzieżowy ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii, schronisko dla nieletnich lub zakład poprawczy.

W badanym okresie nie wystąpiła również konieczność realizacji zadań asystenta określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Dokumentacja rodzin objętych pomocą asystenta zawierała: wywiady środowiskowe pracownika socjalnego, zgodę na podjęcie współpracy rodziny z asystentem rodziny, plan pracy z rodziną, analizy sytuacji rodziny, ocenę sytuacji rodziny, notatki służbowe, opinie szkolne oraz inne pisma wskazujące na korespondencję z innymi instytucjami.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy, asystent opracował i realizował plan pracy z rodziną. Opracowywane plany pracy z rodziną zwierały zakres oraz terminy realizowanych działań zgodne z art. 15 ust. 3 ustawy. Ponadto w planach pracy asystent uwzględniał przewidywane efekty pracy z rodziną, osoby odpowiedzialne za realizację działań, a także sposób monitorowania planu. Plany pracy z rodziną były sporządzane we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym. Na każdym planie widniały podpisy ww. osób. W zależności od zmiany sytuacji w rodzinie asystent dokonywał jego aktualizacji.

W przypadku rodziny, w której dzieci przebywały w pieczy zastępczej, plan pracy nie został opracowany we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej w celu skoordynowania go z planem pomocy dziecku umieszczonego w pieczy zastępczej, co jest niezgodne z art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy.

Dokumentacja prowadzona w ramach współpracy z rodzinami których dzieci przebywają w pieczy zastępczej w każdym przypadku wskazuje jednak na podejmowanie przez pracownika działań mających na celu podtrzymywanie kontaktów oraz utrwalenie więzi rodziców z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej oraz stworzenie możliwości powrotu dzieci do środowiska biologicznego.

Pracownik monitorował kontakty dzieci z rodzicami, a także działania rodziców zmierzające do powrotu dzieci do środowiska rodzinnego.

Stwierdzono, że stosownie do treści art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy asystent dokonywał, nie rzadziej niż co pół roku, okresowej oceny sytuacji rodziny. Dokument zawierał opis sytuacji rodziny, problemy rodziny, motywację rodziny do rozwiązywania swoich problemów, potencjały i silne strony pomocne w zmianie, cele pracy z rodziną, obszary do zmiany, formy pracy w których rodzina jest gotowa uczestniczyć.

Okresowa ocena sytuacji rodziny nie była przekazywana kierownikowi co jest niezgodne z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy.

Asystenci rodziny pracowali z rodziną w miejscu zamieszkania lub miejscu wskazanym przez rodzinę (np. ośrodek pomocy społecznej), co jest zgodne z art. 14 ustawy. Częstotliwość spotkań asystentów z rodziną była zapisywana w tzw.

„Dzienniku wizyt w środowisku rodzinnym” w którym odnotowywane są daty, miejsce, czas i cel wizyty asystenta.

Z prowadzonej przez asystentów dokumentacji wynikało, że współpracowali z kuratorem sądowym, motywowali rodziny do kontynuowania terapii, utrzymywali systematyczny kontakt ze szkołą.

Asystenci podejmowali działania adekwatne do występujących w rodzinie problemów, udzielali pomocy w poszukiwaniu zatrudnienia, podejmowania i utrzymania pracy zarobkowej. Podejmowali działania interwencyjne i zaradcze w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodziny oraz działania zmierzające do podniesienia poziomu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, a także prowadzenia gospodarstwa domowego. Doradzali, w jaki sposób zarządzać środkami finansowymi, pomagali w codziennej organizacji dnia rodziny, informowali i wyjaśniali, w jaki sposób należy wypełnić dokumenty oraz załatwić sprawy urzędowe, informowali o możliwości uzyskania różnych form wsparcia.

Asystenci motywowali rodziny do podjęcia terapii odwykowych, kierowali do różnych specjalistów, edukowali rodziny w zakresie profilaktyki zdrowotnej. Przeprowadzali treningi kompetencji i umiejętności wychowawczych, treningi budżetowe oraz komunikacji w rodzinie. Asystenci pedagogizowali rodziców, podejmowali rozmowy wspierająco-motywuujące, monitorowali kontakt rodziców z dzieckiem przebywającym w pieczy zastępczej. Ponadto zachęcali dzieci do poprawy wyników w nauce, monitorowali wizyty u psychologa, terapeuty, współpracowali z pracownikami socjalnymi, nauczycielami, kuratorami sądowymi.

Analizie poddano dokumentację 3 rodzin objętych wsparciem asystenta, z którymi zakończono współpracę. W każdym przypadku rodzina wystąpiła z wnioskiem o zakończenie współpracy. Asystent opiniował wniosek rodziny stwierdzając zasadność zakończenia współpracy z uwagi na poprawę sytuacji życiowej rodziny i osiągnięte cele. Kierownik każdorazowo przychylił się do wniosku rodziny.

Asystent rodziny prowadził monitoring sytuacji rodzin, z którymi zakończono współpracę, co jest zgodne z art. 15 ust. 1 pkt 16 ustawy.

W ramach monitoringu pracownik kontaktował się osobiście i telefonicznie z rodziną, pracownikiem socjalnym. Monitorował sytuację opiekuńczo-wychowawczą dzieci.

Z dokumentacji wynika, że okres monitorowania sytuacji rodzin po zakończeniu z nimi współpracy trwał od 3 do 4 miesięcy.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt. 17 ustawy, asystent sporządzał na wniosek sądu opinie o rodzinie i jej członkach. Stosownie do art. 15 ust. 1 pkt 18 ustawy, asystent rodziny współpracował z szkołami oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny m. in. sądem, psychologiem, pedagogiem, wychowawcą, terapeutą uzależnień.

W przypadku rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty” asystenci rodziny stosownie do treści art. 15 ust. 1 pkt 19 ustawy, współpracowali z uczestnikami grupy roboczej utworzonej w ramach procedury „Niebieskie Karty” (zał. 5).

VII. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości oraz wskazanie osób odpowiedzialnych za ich powstanie.

W trakcie kontroli stwierdzono, że niewłaściwie podejmowane działania przez Ośrodek mają charakter nieprawidłowości z uwagi na znaczący ich wpływ na realizację zadań w kontrolowanym zakresie.

W trakcie kontroli stwierdzono następujące **nieprawidłowości**:

1. Gmina Kolonowskie nie stwarza warunków do działania rodzin wspierających co jest niezgodne z art. 176 pkt 3 lit b ustawy.
2. W przypadku rodziny, w której dzieci przebywały w pieczy zastępczej, plan pracy nie był skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonego w pieczy zastępczej, co jest niezgodne z art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy.
3. Okresowa ocena sytuacji rodziny nie była przekazywana kierownikowi co jest niezgodne z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy.

Przyczyną stwierdzonej nieprawidłowości dotyczącej braku warunków do działania rodzin wspierających jest brak dostrzegania potrzeb na tego rodzaju formę wspierania rodzin w gminie.

Przyczyną powstania pozostałych nieprawidłowości był niewystarczający nadzór kierownictwa nad realizowanymi przez Ośrodek zadaniami z zakresu

wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz fluktuacja pracowników na stanowisku asystent rodziny.

Brak skoordynowania planu pracy z rodziną z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej może skutkować brakiem efektywnej, spójnej pracy na rzecz reintegracji rodziny.

Brak przekazywania oceny sytuacji rodziny kierownikowi ośrodka może skutkować ograniczoną wiedzą przełożonego na temat sytuacji podopiecznych oraz skuteczności działań podejmowanych przez pracownika względem rodzin.

Niestwarzanie warunków do działania rodzin wspierających w gminie może skutkować niewystarczającym wsparciem udzielanym rodzinom przeżywającym trudności w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Za powstałe nieprawidłowości odpowiedzialność ponosi Kierownik Ośrodka.

VIII. Uwagi i wnioski

W wyniku kontroli stwierdzono, że:

- 1) MGOPS w Kolonowskim działa na podstawie Statutu, który określa jakie zadania z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej są przez jednostkę realizowane;
- 2) opracowano 3-letni Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 wymagany art. 176 ust. 1 ustawy;
- 3) sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny zostało przekazane w terminie określonym w art. 179 ust. 1 ustawy;
- 4) asystenci rodziny zostali zatrudnieni w systemie zadaniowego czasu pracy, co jest zgodne z art. 17 ust. 2 ustawy;
- 5) asystenci rodziny posiadają kwalifikacje określone w art. 12 ust. 1 ustawy;
- 6) Gmina nie tworzy warunków do działania rodzin wspierających, co jest niezgodne z art. 176 pkt 3 lit b ustawy;
- 7) Gmina finansowała podnoszenie kwalifikacji przez asystentów rodziny, zgodnie z art. 176 pkt 4 ustawy;
- 8) Gmina ponosi częściową odpłatność za dzieci przebywające w pieczy zastępczej stosownie do art. 176 pkt 5 ustawy;

- 9) Ośrodek sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe w obszarze wspierania rodziny oraz przekazuje je Wojewodzie Opolskiemu w wersji elektronicznej z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, w terminach określonych w § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- 10) sytuacja dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, jest monitorowana przez pracowników socjalnych;
- 11) Ośrodek nie uczestniczył w ogłoszonym przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Programie asystent rodziny na 2020 r.”;
- 12) rodzinom przeżywającym trudności stwarza się możliwość dostępu do specjalistycznego poradnictwa na terenie Gminy jak i poza nią;
- 13) Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolonowskiem zapewnia rodzinom wsparcie i pomoc pracownika socjalnego, asystenta rodziny oraz dostęp do specjalistycznego poradnictwa;
- 14) asystenci rodziny zatrudnieni w Ośrodku realizowali zadania określone w art. 15 ust. 1 ustawy;
- 15) asystenci rodziny dokonywali okresowej oceny sytuacji rodziny w terminach określonych w art. 15 pkt. 15 ustawy, nie przekazywali jej jednak kierownikowi Ośrodka;
- 16) plany pracy z rodziną opracowane były we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, nie były jednak opracowane we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz skoordynowane z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej co jest niezgodne z art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy;
- 17) asystenci monitorowali funkcjonowanie rodziny po zakończeniu z nią pracy.

IX. Zalecenia pokontrolne

Z uwagi na stwierdzone nieprawidłowości, stosownie do art. 197d ust. 1 ustawy

zalecam:

- 1. Stworzenie warunków w gminie do działania rodzin wspierających zgodnie z art. 176 pkt 3 lit b ustawy.**

2. **Opracowywanie we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy.**
3. **Przekazywanie kierownikowi okresowych ocen sytuacji rodziny zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy.**

Pouczenie

Stosownie do § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli, zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym: wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w myśl którego kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia. Umotywowane zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do Wojewody Opolskiego.

Ponadto na podstawie art. 186 pkt 3a ustawy, proszę o przesłanie informacji o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych **w terminie 30 dni** od daty otrzymania wystąpienia pokontrolnego do Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu.

Inspektor Wojewódzki

Daria Grabowska

Starszy Inspektor Wojewódzki

Anna Namysło

Z up. Wojewody Opolskiego

Beata Jabłońska

Zastępca Dyrektora

Wydział Polityki Społecznej

Do Wiadomości:
Pan Norbert Koston
Burmistrz Kolonowskiego
ul. Ks. Czerwionki 39
47-110 Kolonowskie